

Gestionarea antisemitismului în mediul online

*Suport
didactic*

9

1. Aprofundarea cunoștințelor despre evrei și iudaism
2. Depășirea prejudecăților inconștiente
3. Abordarea stereotipurilor și prejudecăților antisemite
4. Contestarea teoriilor conspirației
5. Predând despre antisemitism prin intermediul educației despre Holocaust
6. Abordarea negării, distorsionării și trivializării Holocaustului
7. Antisemitismul și discursul memoriei naționale
8. Gestionarea incidentelor antisemite
- 9. Gestionarea antisemitismului în mediul online**
10. Antisemitismul și situația din Orientul Mijlociu

Gestionarea antisemitismului în mediul online

Internetul a deschis o lume cu totul nouă, oferind acces ușor la o cantitate mare de informații. El prezintă, de asemenea, o provocare nouă și esențială: deprinderea setului de abilități necesare pentru a identifica cu exactitate ceea ce este adevărat și ceea ce este fals. Oferind mijloacele de a distribui conținut media și de a intra în legătură cu alții online, a dat oamenilor un nou limbaj pentru comunicare.

Ca în cazul tuturor formelor noi de comunicare, este necesar să se studieze atât efectele pozitive, cât și cele negative ale comunicării online. Și la fel ca în lumea reală, utilizatorii de internet au nevoie de un spațiu incluziv în care să se simtă respectați și în siguranță. Din păcate, posibilitatea de a interacționa online în mod anonim face dificilă tragerea la răspundere pentru comentariile făcute. Limbajul plin de ură poate fi amplificat și reprodus exponențial prin distribuirea conținutului pe rețelele de socializare. Răspândirea discursului anonim intolerant sau a „discursului instigator la ură” poate avea efecte extrem de dăunătoare asupra indivizilor și grupurilor prin

perpetuarea utilizării stereotipurilor negative.¹

Astfel, în timp ce oferă progrese incredibile, internetul, și în special rețelele de socializare, au facilitat simultan și răspândirea urii către un public numeros. Raportările recente despre ura manifestată în spațiul virtual au arătat că antisemitismul înfloarește pe internet.² Pentru a contracara această tendință, profesorii trebuie să fie conștienți de modul în care discursul instigator la ură poate pătrunde în sala de clasă:

- Elevii pot ajunge pe site-uri web antisemite, care neagă Holocaustul sau de propagandă a urii în timpul activităților de cercetare sau în timp ce navighează pe internet;
- Elevii pot fi expuși la antisemitism pe rețelele sociale și îl pot absorbi acolo; și/sau
- Elevii pot fi vulnerabili la hărțuirea cibernetică (cyberbullying), care poate avea și o dimensiune antisemită. Deopotrivă aceștia pot comite ei înșiși sau pot să fie martorii unor astfel de cazuri.

Discursul instigator la ură merge adesea mână în mână cu cyberbullyingul, iar răul pe care îl provoacă nu trebuie subestimat. Este un tip de abuz care poate încerca la început să izoleze victima făcând-o să se simtă diferită, nedorită și nedemnă, dar poate escalada până la vătămare fizică.

Discursul plin de ură și stereotipurile dăunătoare pot fi privite ca glume de către autori, care adesea utilizează categorii simple și ușor de recunoscut care prezintă realitatea în termeni de „noi” și „ei”. Motivele unor astfel de atacuri anonime pot varia. S-ar putea ca făptuitorul să-și dezvăluie frustrările interioare și se simte mai bine atunci când îi pune la pământ pe alții, ceea ce îi poate oferi un fals sentiment de control și putere.

Prezentul suport didactic oferă strategii pentru a face față urii online atunci când aceasta pătrunde în sala de clasă, cu scopul de a reduce impactul acesteia.

¹ În timp ce statele participante la OSCE s-au angajat să combată discursurile instigatoare la ură (Carta OSCE privind Prevenirea și Combaterea Terorismului, Documentul celei de-a zecea reuniuni a Consiliului Ministerial, Porto, 7 decembrie 2002, <<https://www.osce.org/mc/42536?download=true>>), în afară de discursul care amenință și incită la violență, nu există un consens în OSCE cu privire la ce forme de discurs instigator la ură ar trebui incriminate.

² Vezi, de exemplu: „Digital Terrorism and Hate”, Simon Wiesenthal Center, 2019, <<http://www.digitalhate.net/index.php>>.

Cyberbullying (Hărțuirea cibernetică)

Cyberbullying este hărțuirea care are loc pe dispozitive digitale precum telefoane mobile, computere și tablete. Hărțuirea cibernetică poate avea loc prin intermediul mesajelor text și al aplicațiilor sau online în rețelele sociale, forumuri sau jocuri care permit utilizatorilor de internet să vadă, să participe sau să distribuie conținut. Hărțuirea cibernetică include trimiterea, postarea sau distribuirea de conținut negativ, dăunător, fals sau rău intenționat despre cineva. Poate include distribuirea de informații personale sau private pentru a provoca rușine sau umilire. Hărțuirea cibernetică se transformă uneori în comportament ilegal sau cu caracter infracțional.

Cele mai frecvente spații în care are loc hărțuirea cibernetică sunt:

- Rețele de socializare, cum ar fi Facebook, Instagram, Snapchat și Twitter;
- Mesaje text (SMS) trimise prin intermediul dispozitivelor mobile;
- Mesagerie instantanee prin servicii oferite de furnizori de e-mail, aplicații și funcții de mesagerie pe rețele de socializare; și
- E-mail.

SURSA : StopBullying.gov, <www.StopBullying.gov>.

Informații generale

Discursul instigator la ură cu caracter antisemit este un fenomen vechi, care prosperă acum pe platformele de socializare și pe aplicațiile de mesagerie instantanee, care pot deveni terenuri propice de reproducere a urii. În acest fel, discursul instigator la ură și hărțuirea cibernetică (cyberbullying) întâlnite online pot fi aduse în sala de clasă. Activitatea de monitorizare efectuată de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene a constatat că expresiile

de antisemitism pe forumurile online sunt în creștere în Uniunea Europeană.³

În 2017, raportul anual „Digital Terrorism and Hate” (Terorismul digital și ura), publicat de Centrul Simon Wiesenthal, a identificat 24 de jocuri antisemite accesibile pe internet, precum și antisemitism și discursuri instigatoare la ură pe platforme de socializare, bloguri, aplicații de mesagerie, forumuri de discuții, canale video și alte media

online.⁴ Antisemitismul poate fi exprimat uneori prin simboluri folosite în postările de pe rețelele de socializare, descriptorii Twitter, bloguri și conversații pe forum. Întrucât postările antisemite vizează adesea persoane și celebrități foarte cunoscute, este posibil ca elevii să întâlnească antisemitism și discurs instigator la ură online.

Un sondaj din 2018 al Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene i-a întrebat pe evreii

³ „Antisemitism: Overview of data available in the European Union 2005-2015”, Agenția pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), noiembrie 2016, p. 18, <<https://fra.europa.eu/en/publication/2016/antisemitism-overview-data-available-european-union-2005-2015>>.

⁴ „Digital Terrorism and Hate”, Centrul Simon Wiesenthal, 2017, <www.digitalhate.net>.

europeni din diferite state membre despre experiențele și percepțiile lor despre antisemitism. Optzeci și cinci la sută dintre respondenți consideră că antisemitismul este o problemă serioasă. Când privește mediile în care s-au confruntat cu antisemitismul, 89% dintre respondenți consideră că antisemitismul online este cel mai problematic. Optzeci la sută dintre respondenții care au dat peste declarații antisemite în ultimul an au întâlnit acest lucru în mediul online.⁵ Acest lucru a fost mult mai frecvent în rândul respondenților mai tineri. De exemplu, 88% dintre tinerii chestionați cu vârsta între 16 și 29 de ani și 89% dintre cei între 30 și 44 de ani au văzut sau au auzit declarații negative despre evrei pe internet. Probabilitatea să fi auzit declarații negative despre evrei în situații sociale offline sau în locuri publice a fost de asemenea mai mare la respondenți mai tineri.⁶

O fișă informativă din 2016 pregătită de Liga Antidefăimare, care colectează diverse date de

cercetare, arată că, în Statele Unite, 22% dintre elevii sub 18 ani au raportat că au fost hărțuiți la școală, în timp ce 28% au raportat că au suferit hărțuire cibernetică în timpul vieții lor.⁷

Hărțuirea online (cyberbullying) și răspândirea discursului intolerant devin din ce în ce mai mult o problemă în școli, deoarece elevii sunt conectați continuu prin intermediul smartphone-urilor, inclusiv în grupurile de chat ale clasei. Anonimatul profilurilor online permite utilizatorilor să-și exprime opiniile fără a simți vreo formă de răspundere sau a se întâlni față în față cu destinatarul. În cazul hărțuirii cibernetice și al urii online, oameni cu atitudini și mentalități similare se pot coaliza pentru a forma o mulțime online care se îndreaptă împotriva unui individ. Consecințele acestor acțiuni pot afecta grav victima în viața reală și, atunci când sunt implicați elevii, pot afecta atmosfera și cultura clasei.

Discurs instigator la ură

Formele de exprimare care sunt motivate de ostilitate, cauzează sau încurajează ostilitatea față de un grup - sau o persoană pe motivul apartenenței acesteia la acel grup - sunt denumite în mod obișnuit „discurs instigator la ură”.

SURSA : *Preventing and Responding to Hate Crimes: A resource guide for NGOs in the OSCE region* (Warsaw: OSCE/ODIHR, 2009), p. 17, <<https://www.osce.org/odihr/39821>>

Este esențial să înțelegem potențialele daune pe care discursul instigator la ură le poate provoca, reflectând în același timp și asupra naturii sale subiective: nu toată lumea consideră jignitoare aceeași afirmație; fiecare elev este diferit, inclusiv în ceea ce privește sensibilitatea și simțul umorului, iar elevii pot reacționa diferit la același incident. Cu toate acestea, acest rău nu trebuie niciodată subestimat. Chiar dacă este dificil să identifici exact ce este ofensator la o declarație făcută online sau offline, dacă are un efect negativ atunci ea nu trebuie ignorată.

⁵ “Experiences and perceptions of antisemitism: second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU”, Agenția pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), 2018, p. 11, <<https://fra.europa.eu/en/publication/2018/2nd-survey-discrimination-hate-crime-against-jews>>. Concluziile generale se bazează pe răspunsurile a 16.395 de evrei autoidentificați care trăiesc în 12 state membre ale UE. Aceste state găzduiesc peste 96% din populația evreiască estimată a UE.

⁶ *Ibid.*, p. 27.

⁷ Institutul “A World of Difference” al organizației ADL, “Statistics on bullying”, 2016, <<https://www.adl.org/sites/default/files/documents/bullying-cyberbullying-statistics-overview-one-sheet.pdf>>.

Strategii de abordare a discursului instigator la ură online în sala de clasă

Cum pot denunța online conținutul instigator la ură?

Dacă întâlniți un discurs intolerant atât de dăunător încât simțiți că trebuie eliminat de pe Internet, informați imediat administratorii sau gazda paginii. Companiile care dețin rețele de socializare precum Facebook, Instagram, YouTube și Twitter respectă un cod de conduită prin care se angajează să monitorizeze constant raportările și să elimine prompt conținutul instigator la ură. De exemplu, consultați ghidul de raportare a încălcărilor de pe Twitter, aici:

<<https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/twitter-report-violation>>.

Citiți mai multe despre activitatea Comisiei Europene cu companiile IT pentru a impune aceste practici, aici:

<https://ec.europa.eu/commission/news/countering-illegal-hate-speech-online-2019-feb-04_en>.

Pentru a ajuta la crearea unei atmosfere sigure și incluzive în sala de clasă și pentru a înțelege mai bine orice acțiune de bullying sau manifestare de intoleranță care i-ar putea afecta pe elevii dumneavoastră, este important să-i încurajați și să le oferiți pregătirea necesară

să raporteze cazurile, dacă le întâlnesc, și să stabilești canale sigure pentru a face acest lucru. La școala dumneavoastră ar trebui să existe mecanisme confidențiale de raportare a incidentelor de bullying, precum și proceduri clare pentru a investiga și a răspunde la astfel

de incidente. Elevii ar trebui să fie echipați să identifice discursul intolerant și să înțeleagă procedurile de siguranță existente, cum ar fi să spună unui adult de încredere.

De asemenea, este important să „întărim diferența dintre, «a bârfi pe cineva» și denunțarea responsabilă și să îi facem pe tineri să înțeleagă bine consecințele distructive ale păstrării tăcerii în legătură cu bullying-ul și prejudecățile”.⁸

De asemenea, pentru elevi poate fi util să afle despre organizațiile societății civile din regiune sau țara dvs care monitorizează discursul instigator la ură sau militează împotriva acestuia. De asemenea, elevii pot face cercetare despre cei care promovează în mod activ toleranța și nediscriminarea, de exemplu, prin proiecte care reunesc diferite comunități și propagă mesaje pozitive.

⁸ Lee Hirsch and Cynthia Lowen, *Bully: An Action Plan for Teachers, Parents, and Communities to Combat the Bullying Crisis* (United Kingdom: Hachette, 2012).

Campania pentru tineri No Hate Speech (fără discursuri instigatoare la ură)

Mișcarea No Hate Speech (Fără discursuri instigatoare la ură) este o campanie pentru tineri derulată de Consiliul Europei, care urmărește să mobilizeze tinerii pentru a combate discursul instigator la ură și pentru a promova online drepturile omului. Are campanii naționale în 45 de țări.

Citiți mai multe despre resursele dezvoltate pentru a preveni, contracara și produce narațiuni alternative la discursul instigator la ură, precum și despre campaniile naționale, aici: <<https://www.coe.int/en/web/no-hate-campaign/national-campaigns1>>.

Antisemitismul pe internet și rețele de socializare poate fi abordat în medii educaționale prin dezvoltarea competențelor media și informaționale în combinație cu, de exemplu, competențe interculturale, prin:

- Creșterea gradului de conștientizare cu privire la prezența, amenințarea și pericolele antisemitismului online și modul în care acesta este transferat offline;
- Îndrumarea elevilor pentru ca aceștia să înțeleagă că au un rol în peisajul informațional, media și tehnologic și că pot influența schimbarea;
- Îndrumarea elevilor cu privire la modul în care pot folosi internetul pentru acțiuni sociale pozitive, inclusiv aderarea la grupuri care pledează pentru toleranță și respect pentru evrei și alte persoane sau culturi;
- Examinarea unui șir de reprezentări culturale în diferite surse media și de informații, cum ar fi reprezentări cu caracter istoric, și analiza cuvintelor și imaginilor care sunt utilizate sau omise și contextul sociocultural al conținutului media;
- Explicarea posibilelor reacții la incidentele de antisemitism online, a opțiunilor disponibile pentru acțiune și a modului de a evalua cea mai potrivită cale de acțiune, inclusiv dezangajarea;
- Discutarea modului în care consumatorii de informații pot fi manipulați de conținutul emoțional-moral al mesajelor de pe rețele de socializare;

- Îndrumarea elevilor pentru a dezvolta seturile de abilități necesare pentru a chestiona dovezile și a discerne în ce informații se poate avea încredere pe baza unei cercetări verificabile sau a unei logici obiective;
- Dotarea elevilor cu abilitățile necesare pentru a deveni ei înșiși creatori și producători reflexivi de informații și mesaje media, oferindu-le o oportunitate de a respinge într-un mod mai activ antisemitismul și alte forme de ură;
- Aprecierea și evaluarea utilizării în siguranță a internetului de către elevi pentru a înțelege deficitul de abilități și cunoștințe și a lucra în mod țintit cu aceste deficite; și
- Traducerea cadrelor legale într-un limbaj simplu pe înțelesul elevilor și discutarea acestora, precum și discutarea mecanismelor de remediere și de raportare pe rețelele de socializare.

SURSA : *Addressing Anti-Semitism Through Education: Guidelines for Policymakers* (Warsaw: OSCE/ODIHR, 2018), p. 50, <<https://www.osce.org/odihr/383089>>.

Ce să rețineți atunci când aveți de-a face cu discursul instigator la ură cu caracter antisemit și hărțuirea cibernetică (cyberbullying):

- Nu subestimați răul pe care îl provoacă; și
- Dacă ceva pare să nu fie în regulă, probabil așa și este.

Ce facem dacă...?

...un elev se confruntă cu hărțuirea antisemită pe rețelele de socializare?

Dacă observați sau aveți motive să bănuiți că unul dintre elevii dumneavoastră este ținta hărțuirii antisemite în mediul online, asigurați-vă că se simte auzit/ă și înțeles/înțeleasă. Stabiliți contactul cu elevul/a pentru a afla cum se descurcă și pentru a oferi alinare. Sprijinirea victimelor unei astfel de hărțuiri ar trebui să fie prioritatea numărul unu.

Dacă școala dvs are o procedură cu privire la hărțuirea cibernetică (cyberbullying), asigurați-vă că urmați îndrumările corespunzătoare pentru raportarea incidentului. Școlile pot gestiona cazuri de cyberbullying în același mod în care ar face-o în caz de bullying offline. Dacă hărțuirea continuă sau escaladează, puteți lua în considerare contactarea părinților sau a tutorilor hărțuitorului sau victimei.

Indiferent dacă cunoașteți sau nu făptuitorul, puteți raporta postările ofensatoare companiei de socializare sau platformei online.

Raportarea este anonimă iar dacă postarea sau comentariul este eliminat, persoana în cauză este anunțată că a vehiculat conținut jignitor.

...un elev întâlnește material antisemit în timpul cercetării online?

Această problemă ar trebui abordată deschis cu clasa. Mai întâi este necesar să se creeze o atmosferă de siguranță în care să se discute această problemă dificilă. Orice sensibilitate specială ar trebui să fie luată în considerare, cum ar fi existența elevilor evrei în clasă. Examinați posibilitatea stabilirii unor „reguli de implicare” pentru a iniția discuția la clasă. Pentru îndrumări cu privire la modul de stabilire a unor astfel de reguli, puteți consulta suportul didactic ODIHR nr. 5, „Predând despre antisemitism prin intermediul educației despre Holocaustă”.

Discuția despre postări sau comentarii jignitoare găsite online poate fi educativă, deoarece oferă o oportunitate de a evalua sursele – o abilitate crucială pentru alfabetizarea digitală. Cereți elevilor să identifice partea antisemită a postării. O pot

identifica? Invalidează aceasta restul materialului? Acest lucru poate deschide o discuție cu privire la necesitatea de a gândi critic despre informațiile pe care le consumăm, în special online, unde verificarea faptelor este mai puțin instituționalizată iar fabricarea și răspândirea de narațiuni false se face cu ușurință. De asemenea, poate fi util să consultați suportul didactic ODIHR nr. 4, „Contestarea teoriilor conspirației”, când discutați despre informațiile găsite online.

... aflăm despre o postare antisemită pe rețelele de socializare făcută de un elev sau de un coleg?

Incidentele de pe rețele de socializare se pot strecura în sala de clasă și pot disturba mediul educațional. În această situație, este important să respectați politica școlii și să alertați conducerea școlii, dacă este cazul.

Dacă postarea vine de la un elev, aceasta poate fi o oportunitate de a iniția o discuție în sala de clasă. Acest lucru se poate face fără a se face trimitere directă la postarea în cauză. De exemplu, puteți iniția o discuție în clasă despre cum să devenim conștienți de propriile

Lista de verificare pentru evaluarea sursei

Ca o potențială temă de cercetare, cereți clasei să investigheze sursele unei informații postate online și alte surse contrare celei investigate (cu informații concrete), folosind lista de verificare pentru evaluarea sursei.

- **VERIFICAȚI SURSA:** Unde sunt postate știrile? Ce fel de site/pagină de Facebook/Twitter/YouTube/cont de Instagram/etc. este? Puteți vedea cine postează materialul?
- **VERIFICAȚI AUTORUL:** Orice sursă serioasă trebuie să-și dezvăluie autorul.
- **NU CITIȚI DOAR TITLUL:** Titlurile sunt uneori folosite ca un „cârlig” pentru a îndruma cititorii către o anumită opinie sau pentru a „vinde” articolul sau informația pe care încearcă să o răspândească.
- **VERIFICAȚI ALTE SURSE DE SUPT:** Consultați linkurile indicate ca surse și încercați să verificați și legitimitatea acestora.

- **ÎNTREBAȚI UN EXPERT:** Sfatul unei persoane mai informate – cum ar fi un profesor, un bibliotecar sau un reprezentant al unui muzeu – poate ajuta la clarificarea informațiilor.
- **UTILIZAȚI SITE-URI DE VERIFICARE A INFORMAȚIILOR:** Enciclopedii; Factcheck.org; Rețeaua internațională de verificare a informațiilor (IFCN) .

Alfabetizarea digitală este deprinderea de a găsi și evalua informații online, distingând ceea ce este adevărat și ceea ce este fals. Combină abilitățile de gândire critică, cum ar fi verificarea sursei, cu noi cunoștințe despre cum funcționează lumea digitală, spre exemplu, cum se folosesc motoarele de căutare. Folosind lista de verificare pentru evaluarea sursei, elevii pot analiza surse verificabile de informații despre Holocaust, de exemplu.

noastre prejudecăți. Este posibil ca elevul responsabil pentru postare să nu fie conștient de faptul că ceea ce a postat este antisemit, iar discuția despre prejudecăți este un prim pas pentru creșterea gradului de conștientizare. De asemenea, puteți discuta de ce perpetuarea stereotipurilor este dăunătoare pentru asigurarea unui mediu divers, inclusiv, în care toată lumea se simte în siguranță. Fiind un model de urmat credibil, un profesor este bine poziționat pentru a discuta despre impactul negativ al unui exemplu de antisemitism care a pătruns în clasă sau a fost găsit online.

Dacă un coleg profesor distribuie o postare antisemită care poate fi văzută de elevii dumneavoastră (adică printr-un cont public), puteți, de asemenea, să alertați autoritățile

școlare și/sau să urmați procedura corespunzătoare.

... aflăm că în școală se distribuie conținuturi antisemite?

Colaborați cu conducerea școlii, care este responsabilă de investigarea incidentelor de această natură, ținând cont de faptul că poate fi un atac de tip „spoofing” (atunci când un mesaj fraudulos sau rău intenționat este trimis dintr-o sursă necunoscută deghizată drept o sursă cunoscută destinatarului). Dacă se fac apeluri la violență, este posibil să fie vorba de o infracțiune care trebuie raportată poliției.

E-mailurile, de exemplu, pot fi vehiculate pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la problemele politice sau legate de

drepturile omului, dar uneori pot specula și stereotipuri antisemite care generează ostilitate față de evrei. Dacă elevii sunt îngrijorați de o anumită problemă privind drepturile omului sau au fost expuși unui astfel de e-mail, ar putea fi util să dezbateti situația în clasă, astfel încât elevii să fie mai bine informați și mai puțin vulnerabili la informații bazate pe prejudecăți sau la propagandă.

Discutați problema răspândirii conținutului viral cu colectivul clasei și reamintiți câteva criterii de bază pentru a decide când să transmiteți sau să distribuiți un astfel de conținut. „Testul filtrului triplu” este o modalitate excelentă și accesibilă de a descifra valoarea adusă de distribuirea unei informații.

Testul filtrului triplu

În Grecia antică, filozofii erau recunoscuți în privința aprecierii înalte pentru cunoaștere. Într-o zi, un cunoscut s-a întâlnit cu un mare filozof și i-a spus: „Știi ce tocmai am auzit despre prietenul tău?”

„Așteaptă o clipă”, a răspuns filozoful. „Înainte de a-mi vorbi despre prietenul meu, ar putea fi o idee bună să nu te grăbești și să filtrezi ceea ce vei spune. De aceea îl numesc testul cu filtru triplu. Primul filtru este Adevărul. Ești absolut sigur că ceea ce urmează să-mi spui este adevărat?”

„Ei bine, nu”, a spus bărbatul, „de fapt, tocmai am auzit despre asta și...”

„În regulă”, spuse filozoful. „Deci nu știi dacă este adevărat sau nu. Acum, să încercăm al doilea filtru, filtrul Bunătății.

Ceea ce urmează să-mi spui despre prietenul meu este ceva de bine?”

„Hmm, nu, dimpotrivă...”

„Deci”, a continuat filozoful, „vrei să-mi spui ceva rău despre prietenul meu, dar nu ești sigur că este adevărat. Totuși, mai poți trece testul, deoarece a mai rămas un filtru - filtrul Utilității. Ce vrei să-mi spui despre prietenul meu îmi va fi de folos?”

“Nu, nu chiar.”

„Ei bine”, a conchis filozoful, „dacă ceea ce vrei să-mi spui nu este nici adevărat, nici bun, nici măcar util, de ce să-mi spui acest lucru în general?”

Resurse și materiale pentru lecturi suplimentare

Pentru a afla mai multe despre natura hărțuirii cibernetice (cyberbullying) și cum poate fi contracarată, vizitați:

www.StopBullying.gov.

Pentru mai multe informații despre cum să identificați și să raportați discursurile instigatoare la ură online, vizitați:

<http://www.facingfacts.eu/>.

Citiți manualul Consiliului Europei pentru combaterea discursului instigator la ură în mediul online cu ajutorul educației pentru drepturile omului aici:

<https://rm.coe.int/168065dac7>.

O scurtă istorie a antisemitismului este furnizată pe site-ul Ligii Antidefăimare, aici:

<https://www.adl.org/sites/default/files/documents/assets/pdf/education-outreach/Brief-History-on-Anti-Semitism-A.pdf>; și www.adl.org/anti-semitism.

Resursele și informațiile privind combaterea discursului instigator la ură includ:

- Hate Speech Overheard: www.tolerance.org/magazine/hate-speech-overheard;
- NPR: Fighting Hate in Schools (cu accent pe școlile din Statele Unite) www.npr.org/sections/ed/2017/04/05/522718288/fighting-hate-in-schools; și
- Publicația UNESCO despre combaterea discursului instigator la ură online <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002332/233231e.pdf>.

Pentru activitățile din Uniunea Europeană care vizează transformarea internetului într-un loc mai sigur pentru tineri, consultați:

<https://www.betterinternetforkids.eu/web/portal/saferinternet4eu>.

UNESCO a creat *Teacher's Guide on the Prevention of Online Extremism* (2016), care conține sfaturi utile privind combaterea discursului instigator la ură și cultivarea unui mediu sigur în sala de clasă, a se vedea:

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000244676>.

Ghidul UNESCO *Countering Online Hate Speech* (2015) arată că educatorii formează alfabetizarea media și informațională a elevilor pentru a răspunde la discursul instigator la ură, informându-i și îndrumându-i cu privire la modul în care pot analiza și veni cu reacții și soluții pozitive la discursul instigator la ură, vezi:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002332/233231e.pdf>.

Pentru o discuție despre abordarea discursului instigator la ură pe internet și despre etică și jurnalism digital, consultați:

The Online Media Self-Regulation Guidebook, Biroul OSCE al Reprezentantului pentru libertatea presei, (Viena: 2013), p. 50-73, <https://www.osce.org/fom/99560?download=true>.

